

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ОСНОВНИХ МОНЕТАРНИХ ПОКАЗНИКІВ В УКРАЇНІ

Анотація

Непередбачуваність та мінливість монетарних показників негативно впливає на якість управління економічними процесами в країні. Саме тому аналіз динаміки монетарних показників з метою їх підтримання на оптимальному рівні для економіки України є актуальною проблемою монетарної політики.

Ключові слова: монетарна політика, монетарні показники, грошові агрегати, грошово – кредитна політика, грошова маса.

Abstract

The unpredictability and variability of monetary indicators negatively affects the quality of economic processes in the country. That is why the analysis of dynamics of monetary indicators in order to maintain them at an optimal level for the ukrainian economy is an actual problem of monetary policy.

Keywords: monetary policy, monetary indicators, monetary aggregates, monetary - credit policy, money supply.

Сучасні економічні умови характеризуються активізацією трансформаційних процесів і тому важливу роль у досягненні економічного розвитку України відводиться грошово-кредитній політиці. Сутнісна характеристика грошово-кредитної політики розкривається через монетарні показники, що характеризують стан грошового обігу. Одним із таких показників є величина і структура грошової маси. Структуру грошової маси розкривають грошові агрегати. Відповідно до методологічних правил НБУ виділяють грошові агрегати наступного складу: М0 – включає готівкові кошти в обігу поза депозитними корпораціями; М1 – включає грошовий агрегат М0 та переказні депозити в національній валюті; М2 – включає грошовий агрегат М1 та переказні кошти в іноземній валюті й інші депозити; М3 – включає грошовий агрегат М2 та цінні папери, крім акцій. Грошовий агрегат М3 є показником грошової маси в країні [1, с. 49].

За даними офіційної статистики НБУ розрахуємо темпи змін грошових агрегатів в Україні протягом 2012-2016 років та занесемо їх у табл. 1.

Таблиця 1 - Динаміка грошових агрегатів в Україні у 2012-2016 рр. [2,3]

Рік	М0, млн. грн	М1, млн. грн	М2, млн. грн	М3, млн. грн	Пито- ма вага М0 до М3, %	Пито- ма вага М1 до М3, %	Темп росту М0, %	Темп росту М3, %	Абсо- лютне відхи- лення показ- ника М0, млн. грн	Абсо- лютне відхилен- ня показник а М3, млн. грн.
2012	203200	323200	771100	773200	26,3	41,8	-	-	-	-
2013	237800	383900	906300	909100	26,2	42,2	116,7	117,6	34600	135900
2014	282950	435500	955300	956700	29,6	45,5	119,0	105,2	45100	47600
2015	282670	472220	993810	994060	28,4	47,5	99,9	103,9	-280	37860
2016	314390	529930	1102390	1102700	28,5	48,1	111,2	110,9	31720	108640

Аналіз співвідношення готівкової та безготівкової частин грошової маси є необхідним при дослідженні грошових агрегатів, оскільки, чим нижча частка наявних в обороті готівкових грошей у загальній грошовій масі, тим ефективніше діє національна грошова система. Вважається, що частка готівки в структурі грошової маси не повинна перевищувати 7%. Станом на 1 січня 2017 року в Україні 28,5% грошової маси обертається поза банками і не контролюється банківською системою, що є негативним явищем. Грошовий агрегат М1 характеризує частину грошової маси, яка використовується для розвитку національної економіки. Як показують розрахунки, співвідношення наявних в обороті готівкових грошей й вкладів економічних суб'єктів в національній валюті і грошової маси в країні протягом 2012-2015 років поступово збільшувалось. У 2016 році в Україні даний показник значно зріс (на 6,3 в. п.) і склав 48,1 %. Це свідчить про те, що все ж таки значна маса грошей в Україні може виступати у якості кредитного ресурсу.

Показник співвідношення готівкових коштів (M0) до ВВП визначає безпеку функціонування грошового ринку, нормативне значення якого не повинно перевищувати 4% [4, с. 84]. В табл. 2 наведено співвідношення M0 до ВВП.

Таблиця 2 - Динаміка співвідношення наявної в обороті готівки і показника ВВП та коефіцієнта монетизації в Україні у 2012- 2016 рр. [2,3]

Рік	M0, млн.грн	M2, млн. грн	ВВП млн. грн	Співвідно-шення M0 до ВВП, %	Коефіцієнт монетизації економіки	Темп росту рівня монетизації економіки, %
2012	203200	771100	1408889	14,42	54,73	-
2013	237800	906300	1454931	16,34	62,29	113,81
2014	282900	955300	1566728	18,06	60,97	97,89
2015	282670	993810	1979458	14,28	50,21	82,35
2016	314390	1102390	2383182	13,19	46,26	92,13

Аналіз даних табл. 2, показує, що показник співвідношення M0 до ВВП, не відповідає нормативному значенню і значно його перевищує, і протягом 2012-2014 рр. має тенденцію зростання, а у 2016 р. він знизився на 1,23 в.п в порівнянні з 2012 р.

Для оцінки ступеня забезпеченості економіки грошовими коштами використовується коефіцієнт монетизації економіки. Динаміка зміни рівня монетизації вітчизняної економіки має тенденцію до зниження. Як видно з наведених у табл.2 даних, найбільше значення показника монетизації економіки в Україні протягом 2012-2016 рр. спостерігається у 2013 році – 62,29%, а найменше у 2016 році – 46,26%. Нормальне значення цього показника знаходиться в межах 70-80%. Отже, рівень монетизації національної економіки є недостатнім, а його збільшення до зазначеного рівня є одним із головних стратегічних завдань Національного банку України.

Стан вітчизняної економіки характеризує показник швидкості обігу грошової маси, який демонструє насамперед інтенсивність використання запасу грошей в обороті для оплати товарів та послуг, що реалізуються. Значення показника швидкості обігу грошей вважається достатнім у випадку, якщо кожна грошова одиниця обертається приблизно 2 рази за рік [4, с. 85].

Таблиця 3 - Динаміка швидкості обігу грошей в Україні України у 2012-2016 рр. [2,3]

Рік	M3, млн. грн	ВВП млн.грн	Швидкість обігу грошей
2012	773200	1408889	1,822153
2013	909100	1454931	1,600408
2014	956700	1566728	1,637638
2015	994060	1979458	1,991286
2016	1102700	2383182	2,161224

Як видно із даних, що наведено в табл.3 значення показника швидкості обігу грошової маси в Україні у 2012-2016 рр. знаходиться в межах нормативного значення.

Висновки

Проведений аналіз зміни динаміки монетарних показників в Україні за період 2012-2016 рр. показав, що на сьогодні в Україні 29,6% грошової маси обертається поза банками і не контролюється банківською системою, що є негативним явищем. Найвагомішою причиною зростання частки наявних в обороті готівкових грошей є втрата довіри юридичних і фізичних осіб до банківської системи. Показник співвідношення M0 до ВВП, не відповідає нормативному значенню. Значення показника швидкості обігу грошей вважається достатнім оскільки національна грошова одиниця обертається приблизно 2 рази на рік. Для формування ефективної грошово – кредитної політики необхідні дослідження проблем монетизації економіки, що сприятимуть розробки дієвого механізму наповнення економіки грiшми з урахуванням нестабільності національної грошової одиниці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гроші і кредит [Текст]: підруч. / за заг. ред. О. М. Колодізева, В. Ф. Колесніченко : М–во освіти і науки України. – К. : Знання, 2010. – 615 с.
2. Грошово–кредитна та фінансова статистика [Електронний ресурс]. / Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=65833.
3. Основні показники соціально–економічного розвитку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
4. Педерсен І. О. Оцінка стану грошової маси в Україні / І. О. Педерсен // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції – 2012. – № 6. – С. 83-87.

Бєлан Ангеліна Вікторівна – студент групи ІМФК-17м, факультет менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Науковий керівник: **Коваль Наталія Олегівна** – к.е.н., Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Bielan Anhelina V. - Faculty of management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.

Supervisor: **Koval Nataliia O.** - Candidate of Economics, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.